

Святослав
МАТВІЙЧУК

Олена
ПЕВАНДОВСЬКА

ДЯДЬКО АНДРІЙ

Звичайно, після роботи засинали, як убиті. Проте не всі. Адже вночі практикувалися виклики до особистів. Певно, у них вказівка така була: щоб і просіяти, і від праці не відривати. А яка, скажіть, робота, коли ти не-виспаний?

Якось Шевчук не втримався і на оте «застрелиться надо» відрізав одному із «дотепників», що просидів усю війну в тилу:

— Ще й не такі розумні стрічалися, але не застрелилися.

Після цього Андрія вже не чіпали.

ЧУДНИЦЬКИЙ ПРИЙМАК

В червні сорок сьомого трудармійцям, нарешті, дозволили демобілізуватись. Не всім, правда, а лиш старшим за віком. До останніх належав і Андрій.

Ясна річ, після більш як восьмилітніх поневірянь летів додому, мов на крилах. Як там брати, сестра? Чи живі? Чи пам'ятають ще?

Коли ж приїхав, то побачив невеселу картину: діти живі, але, як і раніше, голодні.

А по сусідству — Західна Україна, котру, як казали ще в Росії, голод не зачепив. Тож вирішив шукати роботу там.

Сказано — зроблено. Через тиждень вирушив до Рівного — найближчого західноукраїнського міста.

Транспорт, як такий, тоді не ходив. Тож добирався, як би зараз сказали, автостопом. Проте навіть того «авто» виявилось на ніготь, оскільки основну частину шляху довелось подолати своїми двома чи в ліпшому випадку — на підводі. А відтак за світла дістався тільки Гощі, де й зійшов.

В цей час дорогою проходила чудничанка Ганна Фурман. Почувши, що її хтось окликає, жінка рвучко обернулася. Та Шевчук, який винирнув з передвечірнього мороку, аж ніяк не нагадував лісового гостя. Це ж зрозуміла і Ганна та стала задовільняти зацікавленість попутника.

Так, робочі руки в Чудниці потрібні. Особливо такі, як у Андрія, що може запросто обмолотити города. А тому ходімо, чоловіче, у село, до десятника Павла Шевчука, який представляє у нас владу і котрий, можливо, тобі допоможе.

— О, так ти українець, свій хлопець, — зрадів десятник, повертаючи Андрію документи. — Тож залишайся ночувати, а там буде видно.

Як і казала Ганна, робота в Чудниці знайшлася швидко. До того ж по сусідству, на городі молодої вдовиці Єфросинії Цимбалюк, чоловік котрої загинув на війні. А відтак ще зранку Андрій взяв у руки ціпа.

На чому зійшлися? На десяти фунтах жита, котрі вдова обіцяла за день сумлінної праці. Втім, це рішення вони прийняли на пару з тіткою Мариною, матір'ю солдатки, яка, гідно оцінивши хлопця, стала вмовляти дочку:

— Андрій молодий, гарний, роботящий. А тобі ще й тридцяти немає. Тож, якщо приглянувся, нехай залишається у нас. Не вік же тобі у вдовицях ходити.

Слід сказати, що зерно потрапило у благодатну землю, оскільки Фросі теж сподобався Андрій. Тому вже ввечері, відважуючи Шевчукові зароблене жито, вона несміливо запропонувала:

— Якщо хочеш, залишайся у нас.

— Якщо хочеш, залишайся у нас.

Можливо, й завагався б колишній бранець. Можливо, й не погодився б так швидко піти у прийоми до чорнявки, яка до того ж на кілька років старша. Тим паче, що за війну підросло стільки дівчат, що просто очі розбігаються, а він, Андрій, не каліка і навіть не поранений. Але тут слово взяла сама доля та вустами семилітнього напівсироти Володі, сина Єфросинії, прошепотіла не по-дитячому серйозно:

— Дядьку, чи є у вас жінка? Якщо немає, то залишайтесь у нас. Будете мені за тата. Дуже вас прошу.

Тож чи міг не погодитись Андрій? Чи міг не зважити на прохання такого ж сироти, як і сам? Чи міг забути голодний тридцять третій, коли померли батько і мати? Певно, що ні.

Проте це сумна, жаліслива, та все ж одна сторона медалі. Інша — власне кохання, що вже встигло опалити серця двох молодих людей. Тож чи міг устояти Андрій і тут? Чи міг пройти мимо чар карих мрійливих очей, коли серпневі зорі тихо падали на щойно змолочене жито? Жито, де знайшли своє щастя недокохана жінка та юнак, що вперше вкусив тут насолоду? Жито, яке дало затим життя їхньому солом'яно-білому первісткові Миколці? Ясна річ, що ні.

Тож залишився. Тож прижився. Тож став рівним серед рівних. Таким же Шевчуком, як і решта його однофамільців, котрі у Чудниці зустрічаються мало не через хату.

Ясна річ, не байдикував. Обмолотивши города дружині, взявся за сусідські. А як же? Вдома, на Житомирщині, чекали хліба брати і сестра. Тож старався заради них.

Правда, невдовзі братів стала опікати Степанида, якій уже минуло двадцять літ. Однак і Андрієвий внесок ще довго був відсутнім.

В 1949 році, коли в Чудниці створили колгосп, став підвожчиком. На цій непримітній, але важливій ділянці роботи пропрацював чверть століття. Доти, доки не здало здоров'я. Стосовно Єфросинії, то вона майже все трудове життя віддала буряківничій ланці та була там, як сама жартує, начальником сапи.

А відтак у полях, замилувавшись, певно, одним із численних краєвидів, і знайшли свого талановитого Петруся, художника від Бога. Через сім років, у розпал хрущовської відлиги, коли стали реабілітовувати безневинних, на світ з'явилася донечка. Мов передвісник ліпшого життя. Мов символ щастя, якого, однак, було так мало. Але попри все Шевчуки вірили, що і на їхню вулицю прийде свято. А раз так, то нарекли малу Надією.

(Продовження. Поч. у №№ 1-2, 5, 6, 8, 10, 11, 13).